Formuláře, ilustrace a chybějící oblasti stránky

Pokračujeme v přehledu nejčastějších chyb přístupnosti z rozsáhlého auditu. Tentokrát jsou na řadě formulářová pole bez popisků, ilustrační grafika, která zbytečně otravuje, a stránky bez tzv. hlavní oblasti.

Pokračujeme v přehledu nejčastějších chyb přístupnosti, které se opakovaně objevily při podrobném auditu dvou e-shopů a jednoho prezentačního webu. V minulém díle jsme probrali čtyři nejčastější vzory, nadpisy bez smyslu, obsah bez struktury a odkazy i tlačítka bez srozumitelného jména. Tentokrát pokračujeme dalšími čtyřmi, o něco méně častými, ale pořád velmi často opakovanými.

Připomínám, že řazení je podle počtu výskytů v auditu, ne podle důležitosti. I chyba, která se objeví jen jednou, dokáže konkrétnímu uživateli znepříjemnit nebo dokonce znemožnit dokončení celého nákupu.

5. Formulářová pole, u kterých uživatel netuší, co tam vyplnit nebo zvolit (28 nálezů ze 483)

Vidící člověk vidí popisek "E-mail" hned vedle prázdného pole a automaticky ví, co tam má napsat. Odečítač musí mít ale popisek a pole programově svázané dohromady, jinak si je neumí spárovat, i kdyby byly opticky pěkně vedle sebe. Pokud tahle vazba chybí, uživatel odečítače najede na prázdné editační pole a neuslyší vůbec nic, žádné jméno, jen že jde o prázdné editační pole. Musí hádat, nebo se vracet o kousek zpátky v textu a doufat, že poslední přečtené slovo bylo skutečně ten popisek, který k poli patří.

V auditovaných webech se tahle chyba objevovala u přihlašovacích jmen, hesel, e-mailů, telefonních čísel, čísel karet, dat narození, políček pro počet kusů zboží nebo adresních polí, políček pro PIN kód a řady dalších. Zvlášť nepříjemné je to u formulářů, kde na jedné stránce chybí popisek u víc polí najednou, protože pak uživatel v podstatě vyplňuje formulář poslepu, bez jakékoli jistoty, že napsal správný údaj do správné kolonky.

Technicky jde o jedno z nejstarších a nejlépe zdokumentovaných pravidel přístupnosti webu vůbec, existuje pro to jednoduchá standardní vazba mezi popiskem a polem, která navíc přináší bonus i pro běžné uživatele, protože klik na popisek pak automaticky přesune kurzor do pole, takže se snáz trefíte i myší nebo prstem na dotykovém displeji.

6. Ilustrační obrázky, které zbytečně otravují (20 nálezů ze 483)

Tahle skupina nálezů se týkala obrázků, které jsou čistě ozdobné, nenesou žádnou informaci navíc oproti textu, který je stejně vedle nich, ale technicky nejsou označené jako dekorativní. Typicky šlo o malé ilustrační kresbičky u produktů, ikonky služeb nebo doprovodné fotky. Vidícího uživatele takový obrázek jen mile pobaví nebo dokresluje atmosféru. Uživatel odečítače ho ale musí vyslechnout jako další kus informace, se svým popiskem, který mu nic nepřidá, jenom ho zdrží a odvede pozornost od skutečně důležitého obsahu vedle.

V horším případě má taková ilustrace navíc svůj vlastní odkaz, samostatně klikatelný, ale bez zjevného smyslu, protože vede na to samé, kam vede sousední textový odkaz. Uživatel odečítače tak poslouchá dvakrát skoro to samé pod dvěma různými odkazy vedle sebe, aniž by chápal proč.

Řešení je otázka jednoho atributu. Čistě dekorativní obrázek se označí tak, aby ho odečítač úplně přeskočil, jako by tam vůbec nebyl. Uživatel se tak dostane rovnou k textu, který ho skutečně zajímá, bez zbytečného zvukového šumu.

7. Stránka, která nemá programové rozdělení na funkční bloky (18 nálezů ze 483)

Tahle skupina nálezů se týkala takzvaných orientačních oblastí stránky, neviditelných značek, které rozdělují web na části jako hlavička s logem a menu, hlavní obsah, postranní panel a patička. Vidící uživatel tyhle oblasti pozná opticky, podle rozložení na obrazovce a může je případně ignorovat a přeskočit. Uživatel odečítače je pozná jen tehdy, pokud jsou v kódu skutečně jako takové oblasti označené, protože pak si může nechat vyjmenovat, kolik jich stránka má, a rovnou přeskočit z hlavičky přímo do hlavního obsahu, bez nutnosti proklikávat se přes celé menu při každém načtení nové stránky.

Ať už chybí hlavní obsah, patička, nebo je problém v tom, že se na stránce nedá jednoznačně rozlišit, která ze dvou navigací je která, protože ani jedna nemá svoje vlastní jméno, jde z pohledu uživatele o stejný druh chyby, jen na jiném místě kostry stránky. Na několika stránkách auditovaných webů chyběla oblast hlavního obsahu úplně, takže se hlavička a zbytek stránky pro odečítač slily do jedné velké hromady textu. Bez téhle jediné značky ztrácí uživatel odečítače jednu z nejzákladnějších

a nejčastěji používaných zkratek pro rychlý pohyb po webu a musí si prokliknout celé menu úplně pokaždé znovu, na každé jedné stránce, což je při běžném prohlížení webu extrémně unavující.

8. Zbytky kódu a nepřeložené texty, které unikly do obsahu (17 nálezů ze 483)

Na několika místech webu se totiž do viditelného, respektive slyšitelného obsahu propsaly čistě technické texty, které tam neměly co dělat. Podivné řetězce písmen a čísel před odkazem, které vypadají jako interní identifikátor záznamu. Kus programátorského kódu místo textu tlačítka. Anglická slova tam, kde měla být normální česká věta. Nepřeložené anglické popisky v kalendáři uprostřed jinak plně českého webu.

Vidící uživatel si podobného zmatku často ani nevšimne, oko takový drobný textový šum snadno přeskočí nebo ho podvědomě ignoruje a nebo jej dokonce vůbec nevidí. Odečítač ale čte doslova všechno, co v kódu najde, takže uživatel poslouchá zbytečné a matoucí útržky, které mu nic neříkají, jen prodlužují už tak dost dlouhé procházení stránky.

Co bude dál

V příštím díle se podíváme na fokus, který si dělá, co chce, na vlastnoručně naprogramované výběrové prvky místo obyčejných, a na skupiny přepínačů, které nemají společný popisek.